

EXPUNERE DE MOTIVE

În cursul zbuciumatei istorii a Moldovei, Domnitorii, mitropoliții, episcopii și boierii români, prin danii generoase au înzestrat bisericile și mănăstirile, nu numai cele moldovenești, cu bunuri care să le permită nu numai să supraviețuiască ci și să întrețină vie credința ortodoxă pe aceste meleaguri.

Cu timpul, aceste bunuri s-au consolidat și s-au dezvoltat, astfel că numai în Bucovina, la data anexării ei Imperiul Austro-Ungar, posesiunile bisericești ocupau 2/3 din suprafața provinciei, iar prin mărimea masivelor păduroase și suprafețelor agricole constituiau cea mai mare forță economică.

În procesul de organizare a noii provincii, autoritățile austriece au abordat și problema averilor bisericești. Astfel printr-o ordonanță din 27 decembrie 1781, Împăratul Iosif al II-lea dispune inventarierea averilor mănăstirești în vederea " încamerării ", adică a trecerii în administrarea statului, iar în anul 1783, prin ordonanța imperială din 19 iunie dată Cernăuți, Iosif al II-lea decretează că:
" fără amânare să reducă numărul mănăstirilor și fondurile să treacă sub povățuirea stăpânirii împărătești și Crăieștii Mării. Avera preoților care nu trăiesc în Bucovina, adică a celor stăini, să se confişte, iar din întreg Fondul care se va forma pe această cale, să se întrețină clerul ortodox și să se creeze cel puțin o școală, fie la Cernăuți, fie la Suceavă, iar restul să se întebuițeze pentru scopuri folositoare. "

Inventarierea dispusă în 1781 fiind terminată, această ordonanță a fost pusă imediat în execuție, astfel că, cu toată împotrivirea egumenilor, din cele 25 de așezăminte monahale, au fost desființate 22, menținându-se doar trei-PUTNA, SUCEVIȚA și DRAGOMIRNA, iar averile tuturor mănăstirilor, atât a celor desființate cât și a celor menținute au trecut în administrarea statului.

Fondul bisericesc creat astfel prin hotărârea imperială din 19 iunie 1783 cuprinde în sine toate averile mobile și imobile ale episcopiei Rădăuților și ale tuturor mănăstirilor și schiturilor bucovinene, cu moșiile lor din Bucovina și din Moldova.

Pentru administrarea Fondului astfel constituit, s-au angajat începând din 1783 silvicultori, fiind organizate ulterior administrații silvice în localitățile: Cuciurul Mare, St. Onufrei, Coțmani, Frătăuți și Ilișești, subordonate guvernatorului militar al Bucovinei.

Constituirea definitivă a Fondului bisericesc din Bucovina s-a făcut prin "Regulamentul duhovnicesc" din 29 aprilie 1786 decretat de împăratul Iosif al II-lea. Acest regulament cuprinde următoarele dispozițiuni, care, cu mici modificări au rămas în vigoare până la desființarea Fondului, în 1949:

"Fondul religios din Bucovina cuprinde în sine întreaga avere menită pentru nevoile religiei. Avera Fondului se compune din bani gata și din imobile, la care se socotește întreaga avere a mănăstirilor și bisericilor. Toate veniturile acestui fond incurg în casa Fondului, din care se vor acoperi toate cheltuielile pentru biserică și pentru școală. Iar ceea ce va întrece va întrebuința pentru binele clerului, al religiei și al omenirii."

Astfel, Fondul bisericesc din Bucovina s-a format din donațiile domnești ale așezămintelor bisericești și din sumele realizate de pe urma lichidării proprietăților din Moldova. Organizarea definitivă a Fondului s-a făcut la 24 aprilie 1786 prin dispozițiile "Regulamentului duhovnicesc."

Ctitorii Fondului sunt vechii Domni, mitropoliți, episcopi și boieri români din Moldova, iar organizatorul Fondului este Împăratul Iosif al II-lea.

Niciodată nu s-a pus în discuție dreptul de proprietate al Bisericii ortodoxe române din Bucovina asupra bunurilor organizate în "Fondul bisericii greco-orientale din Bucovina."

Organizarea Fondului și administrarea acestuia de către autoritățile civile s-a făcut atât pentru creșterea randamentului exploatarei acestor bunuri, cât mai ales pentru controlul administrativ asupra bisericii ortodoxe române din Bucovina. După promulgarea Constituției din 1867, fruntașii politici bucovineni au întetit eforturile pentru a dobândi dreptul de administrare al Fondului de către un "Congres bisericesc" format din clericii și mirenii români.

Pentru a împiedica acest lucru, Împăratul Francisc Iosif I decretă la 10 dec 1869:

"Este voința mea, ca și de aici înainte să rămână în vigoare dreptul de protecțiune, rezervat Domnului țării de înaintașul meu Iosif II asupra Fondului bisericesc din Bucovina, merit de Dânsul pentru biserică și școală, precum și principiul că administrarea, conservarea și întrebuințarea acestui Fond să depindă exclusiv de hotărârea Domnului țării, respectându-se firește scopul și menirea sa. Prin aceasta nu se va altera nicidecum obiceiul observat până acuma și anume că Consistoriul să fie ținut în curent asupra administrației Fondului și ascultat înainte de a se lua hotărâri mai însemnate care angajează mijloacele Fondului. "

Această decizie a rămas în vigoare tot timpul ocupației austriece, anulându-se deabia în 1921, când prin jurnalul Consiliului de miniștri nr. 906 din 21 aprilie, Fondul bisericesc trece sub conducerea Mitropoliei Bucovinei și a Consiliului Eparhial, statul rezervându-și dreptul de control.

Ulterior, au fost adoptate o serie de legi și decrete care au reglementat statutul Fondului bisericesc ortodox român din Bucovina:

- Legea pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române- M.O.Nr.97 din 6 mai 1925.
- Decret-Lege relativ la Fondul bisericesc al Bucovinei- 2 aprilie 1938, pg.441, vol.XXVI.
- Decret-Legē pentru organizarea Fondului Bisericesc Ortodox Român din Bucovina- nr. 2136 din 29 iunie 1940, M.O. nr.148 din 29 iunie 1948.
- Decret-Lege nr.430 din 24 febr. 1941, M.O. 47 din 25 febr. 1941 pentru modificarea D.L. 2136 din 1940
- Legea nr. 295 din 1946-publicată în M.O. Nr. 92 din 17 aprilie 1946

Toate actele normative enumerate recunosc dreptul de proprietate al Bisericii Ortodoxe Române asupra bunurilor Fondului, pe care îl definesc:

"Fondul bisericesc ortodox român al Bucovinei, rezultat din ctitorii ale voivozilor, episcopilor și creștinilor pioși, este și rămâne o fundație specială de sine stătătoare a bisericii

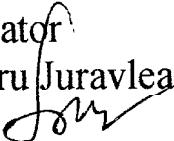
ortodoxe române din Bucovina, cu denumirea de -Fondul bisericesc ortodox român din Bucovina-."

Fondul bisericesc se desființează prin Decretul nr. 273 din 1949, activitatea sa fiind preluată de Întreprinderea pentru exploatarea și industrializarea lemnului și de Trustul pentru industrializarea lemnului.

Prin decizia nr. 68081 din 19 august 1949 a Ministerului de Finanțe se constituie și își începe activitatea comisia de lichidare a Fondului bisericesc-care lucrează până la data de 31 martie 1950-dată când se încheie orice activitate legată de Fondul bisericesc.

Reconstituirea "Fondului bisericesc ortodox al Bucovinei" ca persoană juridică de drept public și înzestrarea acestuia cu terenurile cu vegetație forestieră și terenuri arabile pe care le-a avut la desființare, rămășițe a "ctitoriilor voievozilor, episcopilor și creștinilor pioși" este un început de smerenie cu care este datorare Bisericii Ortodoxe Române clasa politică românească a anului 2000.

Inițiator
Senator Petru Juravlea

BIBLIOGRAFIE

- Ion Nistor-Istoria Bucovinei -Humanitas 1991
- Ștefan Garbu-Monografia Fondului Bisericesc Ortodox Român din Bucovina-Cernăuți 1934.
- Iorgu G. Toma-" Fondul bisericesc ortodox român al Bucovinei " în lumina legislațiunii românești-Cernăuți 1927.